

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва освітньої програми)

на тему: **«Основні засоби в системі обліку, контролю та аналізу (на
прикладі ТОВ «ЕЛЕВАТОРСПЕЦСЕРВІС»)»**
(назва теми)

Виконавець:

студентка ЦЗВФН М-1

Паун Інна Віталіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

Кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Чернишова Людмила Вікторівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ОДЕСА – 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Раціональність облікового процесу залежить від його гармонізації із змістовними характеристиками основних засобів. Побудова обліку повинна забезпечити облік об'єктів протягом усього їх життєвого циклу. Організація обліку основних засобів є складною, цілісною системою, яка поєднує документування операцій з руху об'єктів, складання реєстрів аналітичного та синтетичного обліку, а також заповнення форм фінансової звітності.

У підсистемі організації обліку основних засобів можна виділити наступні обліково-економічні завдання:

- своєчасне документування операцій з приймання, списання, продажу або передачі основних засобів;
- облік зносу (амортизації) основних засобів;
- облік наявності основних засобів за місцями експлуатації;
- виявлення економічних та юридичних наслідків господарських операцій з придбання, реконструкції, модернізації об'єктів або їх ліквідації.

Мета дослідження. Дослідити процеси : організації обліку, контролю та аналізу на досліджуваному підприємстві, а також виявити шляхи їх удосконалення.

Завдання дослідження. Дослідити теоретичні основи обліку основних засобів; вивчити особливості обліку основних засобів в міжнародній практиці; ознайомитись з нормативно-правовим регулюванням обліку основних засобів; розкрити організаційні аспекти проведення контролю, обліку основних засобів на підприємстві; проаналізувати динаміку, структуру, рух та ефективність використання основних засобів; впровадити економічно-математичне моделювання віддачі основних засобів за допомогою кореляційно-регресійного аналізу.

Об'єкт дослідження. Об'єктом є процес організації обліку, контролю та аналізу на досліджуваному підприємстві.

Предмет дослідження. Предметом є облік, аналіз і контроль основних засобів на вітчизняних підприємствах.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використовувалися як загальнонаукові, так й специфічні методи пізнання, зокрема це наукова абстракція, , аналіз й синтез , індукція та дедукція, порівняння, статистичні методи, експертна оцінка та контрольні питання, вибіркоче обстеження і групування, моделювання, а також комп'ютерні програми 1С, М.Е.Дос., Excel, MS Word.

Інформаційна база дослідження : законодавчі та нормативні акти, в яких йде мова про дотримання правил ведення обліку і контролю основних засобів, наукові праці вітчизняних учених, періодичні видання, матеріали міжнародних і наукових конференцій, звіти та аналітичні матеріали відповідних державних органів дані первинного обліку, статистичної та фінансової звітності досліджуваного підприємства, дані з мережі Інтернет.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (51 найменування)

та 41-го додатку. Загальний обсяг роботи становить 183 сторінки. Основний зміст викладено на 81 сторінці. Робота містить 23 таблиці таблиць, 14 рисунків, 2 формули.

Публікації. Тези «Зміни в обліку лізингу (оренди) за МСФЗ 16» було здійснено у рамках міжнародної наукової конференції «Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації» (С.90-93) у 2020 році, стаття «Облік основних засобів в міжнародній практиці» на тему кваліфікаційної роботи була відправлена на науково-практичну інтернет-конференцію «Адміністрування та менеджмент в функціонуванні сучасної економіки та суспільства» у 2021 році.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні основи організації обліку оборотних активів» розглянуто поняття та класифікацію основних засобів на підприємстві, облік основних засобів в міжнародній практиці та нормативно-правове регулювання обліку.

У другому розділі «ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТОВ «ЕЛЕВАТОРСПЕЦСЕРВІС» розглянута організаційно-економічна характеристика підприємства, дослідили облік та рух грошових основних засобів, а також, документальне оформлення надходження основних засобів.

У третьому розділі «ОРГАНІЗАЦІЯ Й МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ» розкрили організаційні аспекти проведення контролю, обліку основних засобів на підприємстві; проаналізували динаміку, структуру, рух та ефективність використання основних засобів; впровадили економічно-математичне моделювання віддачі основних засобів за допомогою кореляційно-регресійного аналізу.

Під господарською діяльністю слід розуміти діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами. Отже, ця діяльність повинна бути спрямована на отримання доходу.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і звітність в Україні» підприємства, що становлять суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, а також підприємства, які проводять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами.

До таких підприємств відносяться: підприємства - емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до торгів на регульованому ринку капіталу або щодо цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію; банки; страховики;

недержавні пенсійні фонди; інші фінансові установи (крім інших фінансових установ та недержавних пенсійних фондів, що належать до мікропідприємств та малих підприємств), підприємства, які відповідно до цього Закону належать до великих підприємств. Облік основних засобів регулює МСБО (IAS) 16 «Основні засоби». Відповідно до нього основні засоби – це матеріальні активи, які: використовуються підприємством для виробництва або поставки товарів чи послуг, для здавання в оренду іншим підприємствам або для адміністративних цілей; передбачається використовувати протягом більше одного періоду. Об'єкт повинен визнаватися як актив, коли: у компанії є впевненість у тому, що вона одержить пов'язані з активом майбутні економічні вигоди; собівартість активу для компанії може бути надійно оцінена.

Отже, можна зробити висновок, що визначення основних засобів за ПСБО 7 однаково з визначенням за МСБО 16. Згідно з МСБО 16 «Основні засоби» існують наступні групи основних засобів: земельні ділянки; будівлі; машини й обладнання; кораблі; літаки; автотранспортні засоби; меблі та приладдя; офісне обладнання; плодоносні рослини.

При формуванні первісної вартості, відображенні в обліку витрат на поліпшення та підтримання основних засобів в робочому стані не виникає розбіжностей між обліком за ПСБО 7 та МСБО 16. Досліджуючи облік основних засобів за міжнародними стандартами, можна стверджувати, що основні засоби не поділяються на основні засоби та інші необоротні матеріальні активи, мають відмінності при нарахуванні амортизації. Так, за ПСБО 7 амортизацію нараховують після введення об'єкта в експлуатацію, згідно з МСБО 16 нараховують амортизацію по основним засобам з моменту придатності їх до використання. Також не нараховують амортизацію в момент реконструкції, модернізації та консервації основних засобів у вітчизняному обліку, а за МСБО 16 не припиняють нараховувати амортизацію при таких подіях. Слід зазначити, що згідно з МСФЗ для кожного класу компанія може обрати одну з двох моделей обліку: або за фактичними витратами, або за переоціненою вартістю. При цьому обрану облікову політику потрібно послідовно застосовувати щодо всіх основних засобів, що належать до того самого класу.

При здійсненні переоцінки основних засобів за МСБО 16 існують два підходи: метод пропорційної зміни та метод списання. В Україні використовується метод пропорційної зміни. За методом списання легше провести переоцінку, однак при використанні даного методу у звітності немає інформації про накопичену амортизацію, через що складно проаналізувати, наскільки основні засоби зношені. На практиці цей метод частіше застосовують до будівель.

В обліковій політиці, як за ПСБО 28 так і за МСБО 32, потрібно врахувати можливе зменшення або відновлення корисності активів.

Фінансовий результат від списання основних засобів розраховують як різницю між балансовою вартістю об'єкта та очікуваною чистою сумою надходження від його продажу або ліквідації. Прибуток або збиток від вибуття основних засобів відображають у звіті про прибуток або збиток у складі, відповідно, доходів або витрат. Однак за національними стандартами такі витрати та доходи відображається

у складі інвестиційної діяльності. За міжнародними стандартами дохід від вибуття основних засобів слід класифікувати як дохід від основної діяльності.

Отже, щоб було менше розбіжностей в різних системах обліку необхідно державне регулювання бухгалтерського обліку. Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюється з метою: створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності; удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Правове регулювання бухгалтерського обліку – це система законодавчих і нормативних актів, відповідно до яких підприємство здійснює господарського - фінансову діяльність і забезпечує ведення її бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Ці нормативні акти мають певну ієрархічну підпорядкованість. Тому при організації обліку основних засобів на підприємствах необхідно керуватися нормативними документами, якими регулюється бухгалтерський облік основних засобів. В основі належної організації бухгалтерського обліку основних засобів на підприємстві, у відповідності з нормативною базою України є внутрішній нормативний документ підприємства про облікову політику.

У наказі про облікову політику необхідно встановити вартісні ознаки кожної групи основних засобів, а також строки корисного використання. Це дозволить однозначно класифікувати об'єкти і обрати спосіб нарахування амортизації, який не викличе проблем при формуванні бази оподаткування податком на прибуток.

Таким чином, нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку і звітності має за мету регулювання бухгалтерського обліку і являє собою систему законодавчих і нормативних актів, які забезпечують ведення бухгалтерського обліку і фінансової звітності та відповідно до яких суб'єкти господарювання здійснюють фінансово-господарську діяльність. Отже, для правильної організації та ведення бухгалтерського обліку основних засобів треба знати и виконувати усі вимоги нормативних джерел, які регулюють облік основних засобів.

Щодо досліджуваного підприємства, можемо зробити висновки, що ТОВ «ЕЛЕВАТОРСПЕЦСЕРВІС» почало діяльність від моменту реєстрації у юридичному департаменті Одеської міської ради 28.01.2014 року. Товариство є юридичною особою недержавної форми власності, організаційно правова форма – товариство з обмеженою відповідальністю. Засновниками і власниками ТОВ «ЕЛЕВАТОРСПЕЦСЕРВІС» є Строганов Володимир Володимирович (частка володіння 50%) та Строганова Лілія Володимирівна (частка володіння 50%). Власники є кінцевими бенефіціарами, тип бенефіціарного володіння: прямий вирішальний вплив. Органи управління сформовано з загальних зборів учасників, що вищим органом, а на директора покладено обов'язок виконавчого органу. Основним видом діяльності ТОВ «ЕЛЕВАТОРСПЕЦСЕРВІС» є 46.69 «Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням». ТОВ «ЕЛЕВАТОРСПЕЦСЕРВІС» формує штат шляхом укладання безстрокових та строкових трудових договорів, контрактів (з веденням трудової книжки), а також трудових угод на період виконання конкретного виду робіт. Загальна кількість працюючих на підприємстві у 2020 році складала 11 осіб. Для забезпечення діяльності ТОВ «ЕЛЕВАТОРСПЕЦСЕРВІС» штатні посади: директор, фінансовий директор, юрист-

консультант, бухгалтер, завідувач відділу управління персоналом, електрозварник на автоматичних та напівавтоматичних машинах, слюсар із складання металевих конструкцій, технік-конструктор, проектувальник, будівельник, інженер по металу. Всі працівники керуються в роботі і здійснюють обов'язки в межах своїх посадових інструкцій. Організація фінансової роботи на ТОВ «ЕЛЕВАТОРСПЕЦСЕРВІС» здійснюється бухгалтерією підприємства, посади головного бухгалтера на підприємстві не передбачено, тому обов'язки та відповідальність покладаються на бухгалтера. Звітність подається до контролюючих органів у електронній формі з використанням електронних цифрових підписів директора – перший підпис та печатки. ТОВ «ЕЛЕВАТОРСПЕЦСЕРВІС» є платником таких податків і зборів: єдиний податок (ставка 3% зі сплатою податку на додану вартість), податок на додану вартість (ставка 20%), Єдиний соціальний внесок (ставка 22%), податок на доходи фізичних осіб (ставка 18%), військовий збір (ставка 1,5%). Також для підвищення ефективності підприємство повинно прорахувати проблеми, які впливають негативно на його діяльність.

По-перше, найняти грамотного головного бухгалтера, так як зараз фінансову політику формує директор, а ці обов'язки та відповідальність покладаються на бухгалтера.

По-друге, бухгалтер повинен входити до складу робочої інвентаризаційної комісії, удосконалити перевірку і врахування результатів інвентаризації, також при списанні об'єктів основних засобів бухгалтер повинен візувати акт на списання.

По-третє, основні засоби протягом досліджуваного періоду повинні оновлюватися, а не лише списуватися внаслідок зношуваності.

По-четверте, виправити відсутність вільних грошових коштів, зменшити кредиторську заборгованість перед бюджетом та постачальниками і зменшити залучення кредитних ресурсів.

При проведенні контролю на підприємстві було виявлено, що несвоєчасно враховується амортизація основних засобів.

Дослідивши теорію та практику аналізу і контролю основних засобів на ТОВ «ЕЛЕВАТОРСПЕЦСЕРВІС», можна зробити наступні висновки: протягом 2018-2020 років залишкова вартість основних засобів зменшилася на 131 тис. грн. у зв'язку зі зростанням питомої ваги зношених основних засобів протягом аналізованих років, при цьому темпи оновлення основних засобів досить повільні; у структурі основних засобів на кінець 2020 року найбільшу питому вагу займають інші основні засоби (66%) та машини та обладнання (31%); аналіз ефективності використання основних засобів показав, що протягом 2018-2020 років віддача основних засобів збільшилася на 39,6 грн., а рентабельність основних засобів збільшилася на 460,52%. Це свідчить про покращення ефективності використання основних засобів підприємства; аналіз технічного стану основних засобів показав, що на кінець 2020 року 83% основних засобів підприємства є зношеними, отже переважна більшість основних засобів підприємства є зношеними та застарілими – це означає, що підприємство невчасно оновлює застарілі основні засоби; аналіз впливу факторів на зміну рентабельності основних засобів показав, протягом 2019-

2020 років рентабельність основних засобів збільшилась на 25,1%. Найвагомий вплив на дану зміну мала віддача основних засобів підприємство має проблеми з короткостроковою платоспроможністю та ліквідністю у 2019-2020 роках – на підприємстві не вистачає найбільш ліквідних активів (грошових коштів) для вчасного погашення короткострокових зобов'язань; на основі проведеного економіко-математичного моделювання було виявлено, що на віддачу основних засобів впливає коефіцієнт зносу основних засобів (обернена залежність): при збільшенні коефіцієнту зносу основних засобів на 1% віддача основних засобів зменшується на 1,16%.

Таким чином, задля покращення ефективності управління основними засобами на підприємстві ТОВ «ЕЛЕВАТОРСПЕЦСЕРВІС» маємо наступні пропозиції: оптимізувати структуру основних засобів за рахунок продажу застарілих та мало використовуваних в виробничому процесі основних засобів або здачі їх в операційну оренду; оптимізувати інтенсивність використання основних засобів за рахунок підвищення ступеня завантаження устаткування за одиницю часу. Це може бути досягнуто шляхом модернізації діючих машин і механізмів, встановлення оптимального режиму їх роботи; оновлювати застарілі основні засобів на більш нові та сучасні; вчасно проводити капітальні та поточні ремонти зношених основних засобів з метою подовження їх терміну експлуатації.

